

## Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

## в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.  
на пів року . . . 10 кор.  
на чверть року . . . 5 кор.  
на місяць . . . 1-70 кор.

## За границею:

на цілий рік: зі щоденною  
виплатою 7 доларів, або 12  
рублів; з виплатою двічі  
в тиждень 5½ долара, або 10  
рублів; з виплатою що субо-  
ти 4½ долара, або 9 рублів.  
Поодинокі числа по 10 сот.

# РУСЛАН

«Вирнеш ми очи і душу ми вирнеш: а не возьмеш мидости і віри не возьмеш.  
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М Шашкевича

Виходить у Львові що дня  
крім неділь рус. х сьвят  
о 5½ год. по полудни.  
Реданція, адміністрація і  
експедиція «Руслана» при  
ул. Осолітських ч. II. партер  
(Фронт від ул. Тихої). Експе-  
диція місцева в Агенції  
Соколовського в насажі Гаве-  
мана.

Рукописи звертає ся лише  
на попереднє застереження.  
Рекламації неопечатані є  
вільні від порта. — Оголо-  
шеня авичайні приймають  
ся по ціні 20 с. від стріч-  
ки, а в «Надіславім» 40 с.  
від стрічки. Подяки і при-  
ватні донесеня по 30 сот.  
від стрічки.

## Програма нового угорського кабінету.

(X) Непривітливо прийняла посольська палата угорського сойму новий кабінет ґр. Куена Гедерваріого, котрий представив ся їй в понеділок. Однак мимо криків і перебивання міністер-предсідник виголосив програму правительства. Основою нового кабінету є сильна воля полагати переселення при строгім береженю законів і примінюваню згідних з конституцією способів. В тім числіть на палату, а колиб се не по вело ся, розв'яже сойм і переведе нові вибори. Щоби впевнити ся, чи сойм хоче по собляти змаганням правительства, внесе оно ріжні предлоги законів, але тут не ходить о доказ довіря, але о спвіділанє з соймом.

Основою конституції є праґматична санкція а іменно II. арт. зак. а 1723 р., котрий заporučає дальший розвиток угорського народу в двох напрямках: 1) що не вільно легковажити придбань народу доси єму наданих, 2) що в розвитку народу треба дбати о заporučену самостійність народу. До того буде змагати правительство, щоби се перевести. Справу Хорвації і Славонії буде старати ся розв'язати по справедливости.

Угорске право заporučає самостійність господарских уладжень і се не було заперечуване ніякими чинниками. Торгові взаємини управильнені договорами з иншими державами до 1917 р. Правительство буде пособляти господарському розвитку краю. Що до банкового питання а всякі предлоги, але ні одна не має більшости. Правительство буде старати ся з обережністю при помочи заводових знавців відповідно інтересам краю розв'язати в пригожім часі се питанє.

Для внутрішнього устрою держави конечно перевести виборчу реформу, котра би на основі політичної рівноваги покликкала всіх горожан до участі в законодавстві. В сій справі не приймає правительство ніякої з дотеперішних предлог. Для справедливої розв'язки сєї справи виборча реформа повинна оперти ся на загальнім праві голосованя з усуненєм плюрельности а розв'язка сего питання обезпечить спокій держави у внутрі.

З огляду, що законодавча доба сойму кінчить ся за рік, не може програма правительства виходити поза ті межі, але оно предкладає: бюджет на 1910, двомісячну бюджет. провізорию, контингент рекрутів, торговий договір з Румунією і доповненє до закона про консульські суди і просить о відсланє тих предлог до комісії.

Палата магнатів висловила свій жалє, що посольська палата не відослала їй монаршого письма з повідомленєм про нове правительство, але кабінет мимо то уредставив ся магнатам. До програми виголошеної президентом промовляв ґр. Стефан Тіса і головно говорив про виборчу реформу, супроти котрої заняв неприхильне становище. Загальне голосованє довело всю-

ди до розкладу і відкопаня прилюдного життя. Загальне право виборче знесилить Угорщину, а Угри згідно з монархою бажають могоучої держави. В інтересі довіря до Корони треба понехати введеня загального права виборчого. Нема сумніву, що сойм ухвалить заяву недовіря кабінетови і наслідком того правительство відрочать а відтак розв'яже сойм.

## Огляд часописий.

(В кийській Раді подає відомий письменник український С. Єфремов такий огляд про: Українське письменство року 1909-ого.

Українське письменство по сей бік «історичної прирви» ні числом виданів, ні вартістю творів не відповідає тому числовому становищу, яке займає український народ у Росії. Другий числом своїм і територією, він має письменство, що продуктивністю йде позаду не тільки від Великоросіян та Поляків, але й від Німців, Євреїв, Лотішів, Татарів та Естів. Не тільки народи з давню культурою чи визначною політикою і становищем на перегналі на полі письменства, але й маленькі народці, що навіть пізніше від нас вийшли на арену культури й просвіти. Українське письменство в Росії по своїй продукції займає тепер осьме місце. Недавно ще стояло воно геть далі, але й теперішнє місце не можна уважати за дуже то почесне для него, коли взяти на увагу велику потенціальну силу українського народу та мало не трицяті мільоновий склад єго.

Причин тому, що ми так отстаємо, багато, але найперша — то мізерний розвиток письменности серед нашого народу через чужу школу й брак доброї організації народної освіти на Україні та ті репресії, під якими вєсь останній час, від 60-х років почавши, перебувало українське письменство. Народ неписьменний, та не освічений, жив у темноті і не вимагав через те продуктів національної літературної творчости; письменство скованє й з непереможними печатями на устах, не могло розвиватись і йти в міру того, як розвивало ся і йшло наперед життя. Не було преси, не було публіцистики, не було наукової й популярної літератури. І от коли стала змога всьому тому зв'язати ся, то виявилось, що і робітників — екілки треба було — бракує і читачів ще неросло стільки, щоб могли вони в міру піддержувати рідне письменство. Українська книжка, за якою була вже на нашому книгарському ринку деяка традиція, по троху пробиває собі важку путь до читача. В гіршому становищі опинилась молода українська преса, що по самій суті своїй вимагає і затрат коштами більших, і певної організації людьми, й ширшого кола читачів, щоб рости і розвиватись. Нічого сього нема ще для неї в обставинах теперішнього українського життя; їй ще доводиться ся завойовувати собі місце, а через те поки що витрачувати силу не на розвиток, а на те, щоб намацати твердійший ґрунт під ногами і красше на нїм стати. І в результаті ми з своїм письменством пасемо задних, опинившись на осьмому місці, позад навіть від своїх давних конкурентів на політичному полі, Татар.

Не рушили ми з того місця й за останній

рік. Та власне й не було причини, бо рік минулий і не давав яких небудь особливих надій на те. Се був рік мало, взагалі, замітний в житю нашого народу, — такий він пройшов і в письменстві. Середній рік, в середню літературною продукцією й середніми результатами.

Огляд літературної продукції почнемо в поезії. Найвизначнішим зявищем у йому був безперечно збірник поезій молодого, але вже популярного поета О. Олеся — «Поезії, книжка друга». Надійний поета наш видимо йде вперед і виробляєть ся все в дужчу поетичну силу, хоч єго муза гніву сям разом настрівлась на сумну ноту зневіря. Відомий лірик і сатирик наш із старшого покоління В. Самійленко виступив з збірником своїх поезій «Україні», яким немов робить підрахунок своїй дотеперішній поетичній діяльності, — підрахунок хоч невеликий, баєгом, за те коштовний артистичними прикметами, Гарні поезії д. Черкасенка, зібрані в книжочці «Хвилини». Іскри поетичного таланта пробивають ся і з збірника поезій д. Чупринки «Огнеди». на жалє попсованого крикливою та нікчемною передмовою д. Коваленка. З старих поетів наших видано минулого року «Твори Івана Котляревського» та том третій творів П. Куліша («Сочиненія и письма П. Б. Кулиша»), що містить поезії зкордонних збірників «Дзвін» і «Повнечна Кобза» та деякі поеми. Цю новітнім видавцем появили ся теж і «Байки М. Старицького». Частиною до сучасної поезії належить і «Літературний річник українських і польських авторів», цікавий як проба літературного співробітництва українських та польських письменників, на жалє, досить нещаслива проба.

З белетристики на першім місці поставимо «Третю книжку оповіданів» В. Винниченка, глибокого психолога і першорядного майстра там, де він не піддасть ся якійсь вузькій тенденції. Чудові «Посмертні оповіданя Марка Вовчка», що воскреснають перед нами одну з найкращих сторінок з історії українського письменства. О. Кобилянська дала нову повість «В неділю рано злія копала», і досить слабеньку, як на талановиту авторку, варіяцію на тему «Ой не ходи Грицю». О. Пчілка випустила новий томик старих своїх оповідань («Оповіданя», II). Зацікавила громадянство нова письменниця Гал. Журба збірничком оповідань «З життя». Літературно написані нариси П. Вороніна — «Як я виграв у товариша-вчителя бляшаного самовара».

З драматичного письменства зазначимо нове виданє «Драм і комедий» Б. Грінченка (два томи) та «Украденого щастя» Ів. Франка. Вічну проблему на фоні сучасного життя ставить нова драма Л. Яновської «Людське щастя». Цікава драмат. картина «У сьвято» П. Гає. Опріче згаданих чимало ще вийшло в минулому році драматичних творів — наприклад, дд. Володського («Хатня революція»), Ванченка («Гріх»). Нещерет-Козелецької («Чудовий перстень»), Ващенко («Пісня о кайданах») і т. инше, але ті твори до літератури, власне, вже не належать.

Досить збагатилась у минулому році наша популярна література, для якої систематично працював цілий ряд видавництва. Київська «Просвіта» видала: В. Корольова — «Українці в Америці», Мордовця — «Гетман Петро Сагайдачний», П. Холодного — «Як машина говорить», Б. С. — «Праця та капитал», ґр. Квасницького — «Брати Гракхи», В. Доманицького — «Про Галичину» та О. Єфименкової — «Сьвят-вечір». Е-



нергічною працею і гарним добром матеріялу зразуж визначилося нове видавництво „Лан“. З його видаць зазначимо: „Ю. Строго — „Життя рослин“. М. Шаповала — „Про ліс“, Ю. Бубяка — „Про диких людей“, М. Грушевського — „Про батька козацького Хмельницького“ та ин. Видавництво „Час“, окрім четвертої серії народних видань, що містить чимало перекладного і оригінального матеріялу, дало ще популярний листок — „З життя Тараса Шевченка“ та „Українсько-російський словник“ В. Дубровського. Видавництво „Український Учитель“ дало ряд цінних видань, як от „Про небо“ (ч. II) С. Черкасенка, „Словаки“ В. Доманицького, „Білоруси“ Д. Дорошенка, „Українська граматика“ (ч. II) Гр. Шерстюка. Видавництво „Вік“ видало історичну розвідку Б. Грінченка — „Іван Виговський“; видавництво „Шлях“ — „Історичне діло К. Маркса“ Каутського. Окрім того, варто згадати окремі видання, як М. Гехтера — „Сільська кооперація“, О. Мидюка — „Переселення в західній Сибір“ та „Переселення в степовий Киргизський край“, М. Щербини — „Земля, рослини, і тварі“. З релігійної літератури зазначимо свящ. Степанківського — „Казаня сїл ского пастира“ та видання одеського видавництва „Промінь“: „Князь Володимир св. та хрещене Русь“, „Св. Микола-Чудотворець“, „Св. Іван Воїн“, „Діяння та чудеса св. апостолів“.

З наукових творів минулий рік приніс новий том (VII) „Історії України-Руси“ невідомого М. Грушевського, що починає тепер новий і найцікавіший період у нашій історії — козацьку добу. Закінчено друком теж величезної ваги видання — „Словар української мови“ під редакцією Б. Грінченка (чотири томи). Цікаві книжки Д. Сіромахи — „Про фінансову науку“ та Д. Еварницького — „До біографії Шевченка“. Досить бліди нариси О. Грушевського — „З сучасної української літератури“. Слабше представлено було в минулому році публіцистику, з обсягу якої зазначимо хіба кілька випусків із серії „Наших справ“ (видавництва „Вік“) та дві брошури, що нароби́ли були в свій час деякого галасу: Ф. Немо — „Чим нам користні Жиди“ і С. Просьвітняка — „Літературні Герострати України“.

Власне літературна продукція минулого року, як бачимо з сего коротенького нариса, не визначилася показною стороною. Тільки одна популярна література виявляла чималий поступ помітно. Щож до інших сфер, то хоч і трапляють ся тут твори великої вартости, але вони стоять майже сиротами серед досить слабеньких праць. Видимо, наше письменство ще не скинуло з себе чарів того лихоліття, яке надовго загальмувало культурний розвиток українського народу й задержало його позад інших народів імперії.

Сергій Єфремов.

## Політичний огляд.

### Заграниця.

Хотія здобутки шестого виборчого дня в Англії не були так значні для консерватистів, як третого дня, то мимо сего зростають они стало. Мимо дотеперішньої переваги уніоністів, покладають ліберали великі надії на графство Уельс та на Шкотляю. Що до Ірляндців, то доси здає ся справедливою гадка, що они будуть становили в новім парламенті язичок в вазі, який перекинуть ся на одну з двох сторін. Як доносять з Деблін, сьвіжо утворене краве сторонництво має зібрати ся на нараду, на якій рішать своє приступленє до лібералів, одначе буде домагати ся за се від них значних національних концесий. Очевидно треба тут мати на тямці „Home-rule“, що служило сотні літ воєнним окликом Ірляндії. Провідник ірїйського сторонництва Remond заявив в одній бесіді, що „Home-rule“ буде одиноким вислідом теперішних виборів. Зате заявив Asquith, що доси не пропозити білю „Home-rule“, аж заладять ся з лордами та що свій уряд обійме аж тоді, як буде знесене право vet-a vischoї палати. Нїяке ліберальне сторонництво, хоч би було найсильніше, не поважить ся відмовити Ірляндцям права до „Home-rule“.

Адмірал Beresford, вибраний в Портмент, так висловив ся перед співробітником часописи Liberte: „Я не можу затаювати моєї гадки; під зглядом морської сили є ми в тім самім положеню, в яким були ви під зглядом айської сили в 1870 р. На перший погляд видає ся, що наші сили є переважаючи, в дійсности є они недостаточні. Тому поставлю в парламенті безпроволочно внесенє в справі переведеня енергічної програми і ухваленя кредиту 60 мільонів фунтів штерл., щоби ми були уоружені на кожду можливість. Наші побережа не є забезпечені, підчас коли наші противники збільшають свої оруженя, укріпляють свої пристани і запровадують свою флоту. Коли наступить атак з німецької сторони, буде він несподіваний і руйнуючий; не треба числити на дні, але на години“. Також що до сухопутної армії заявив адмірал, що конечним є укріпленє і реорганізація єї. Але питанє про збільшенє морської сили є для Англії життєвим питанєм, позаяк Німці старають ся всюди приготувати собі поле до діланя в Голяндії і в Бельгії, як також в Персії та в Африці. „Ми пропали“, закінчив адмірал, „коли перестанемо бути сильними на моря; з сею хвилею Англія перестанє вступувати“.

## Галицький сойм.

Докінченє 65-ого засіданя з дня 24. січня 1910 р.

П. др. Левицький вказав на те, що в найвишній раді здоровля Галичина дістала шість представників, а поміж ними є лише один руский лікар, а в кравській раді здоровля нема ані одного Русина лікаря. При обсаді тих місць належить зважати не лиш на те, аби там засідали мужі науки лікарської, але також лікарі практикуючі в краю, що знають зі свого досьвіду в широким верствах населеня відносини санітарні краю та своїм досьвідом можуть причинити ся до піднесеня вказаних реформ в області гігієни.

Що до участи руских лікарів в кравській раді здоровля, то не можна сказати, начеб то була справа чисто лікарська, в котрій національне питанє не грає ніякої ролі. Лікар-Русин багато ліпше може знати відносини краю рускої людности, ніж Поляк.

Відділ для заразливих недуг при кравім шпиталі загальнім у Львові, творить головну частину одного звіту комісії бюджетової, бо се дійсно важна річ, щоби при загальнім кравім шпиталі був вже раз утворений сей відділ, якого брак дає ся відчувати в столиці краю. Але як в одного боку роблять заходи, щоби нищити і здержувати ширенє недуг, так з другого боку годі причиняти ся до ширеня недуг. Образ таких вїмкових відносин представляє кравний заклад для божевільних в Кульпаркові.

Здорові відносини в сумежних громадах під Кульпарковом, як Скнилівк і Скнилів стали неможливими задля браку осібних каналів відходних в кравім закладі для божевільних в Кульпаркові, бо фільтри біологічні функціонують неправильно і наслідком сего нечисті відпливи затрокують воздух і воду в сусідних громадах та розносять хороби по сих громадах, а звідси до Львова. Відділ краввий крім рескрипту нічого в сій справі не зробив, так що вже навіть львівське старство мусіло виступити проти сего.

Справа звороту коштів ліченя, вправді уладжена законно, але не все веде ся в інтересі убогого населеня. Заряди кравих шпиталів видають обчисленя коштів ліченя і звивають старства о стяганє сих належитостей, а старства — не розслідуючи близше справи — пересилають накази езекуційні урядам громадским до стяганя, хоч бувають сторони незаможні, і не можуть покрити сих коштів. Стяганє коштів у таких випадках є кривдою та відстрашує людність від шпиталів, а се не є корисне для здоровля.

Домагає ся далі заснованя в східній частині краю школи для повитух. Одинока у Львові не вистарчає. За мало в ній місяця а є ще язикові трудности для Русинок задля незнаня польського язика. Окружні повитухи менше відповідні, бо до них не мають довіря, а ліпше старати ся,

щоби місцеві господині до сего приспособлялися ся.

Вкінці бесідник попирає домаганє п. Курівця о підвишенє підмоги для „Народної Лічницї“. Она вступує завдяки визначній добродійности Експ. Митрополита та лічить річно около сїм тисяч хорих з 20.000 разовими ординаціями — хорих з цілого краю. Підмога кравва 1.000 К за мала! Отся лічниця доовняє чинність польских лічниць і переважно служить потребам хорої суспільности з цілого краю.

Бесідник ставить резолюцію: Сойм звиває кравський відділ, щоби безпроволочно видав потрібні зарядженя що до перебудови каналу відпливового в Кульпарківскім заведеню, щоби сусідні громади не були наражені на занечищенє води та на хороби з того приводу. (Оплески).

П. Цюхціньский, домагав ся будови павільону для пошестий у Львові і поставив резолюцію в сій справі.

П. Т. Старух жалує ся на недостачу наглядку санітарних властей автономічних і правительственных над пошестями, котрі ширять ся в краю. Наводить приклади на заволоканє грузлавки, описує страшні відносини санітарні в тернопільскім повіті з приводу пошести трахоми, яка псує соткам людий зір і переносить ся в сусідні повіті бережанський і підгаецкий. (Провід обняв знов мармалок).

Бесідник заявляє ся за прискоренєм інституції окружних лікарів, котрі при підвишеню малої дотеперішньої платні малиб обовязок нильно дбати про здоровлє людности, та вказує на ширенє сифілісу в Гуцульщині.

Що до стягненя надмірного відшкодованя з Васвля Кандія, винно старство, а бесідник домагав ся переведеня в тій справі строгого слідства. Се несправедливість уважати хлопа, котрий має кілька або кільканайцять моргів поля, за заможного, бо коли має заплатити яких 1.000 корон коштів ліченя, то він з цілою родиною стане жебраком. Домагає ся також шкільних лікарів.

П. Марс іменем львівського університету домагає ся будови клінік, на які він жеде вже від 10 літ, через то фреквенція львівського медичного факультету дохдить ледви до 390 студентів на загальне число 4.000 львівских академиків.

П. Мвронюк-Заячук оповідав, як польські „Сестри милосердя“ намовняють руских хорих до переходу на латиньство та понаглявав будову надвірнянського шпиталю.

О 2½ годині по пол. відложив кр. маршалок дальші наради до год. 5. вечером.

На вечірнім засіданю, котре почало ся о год. 5½ пос. Трач говорив про причини пошестий, невигаючих в краю. Викликає їх багнисте положенє, вузла населеня, недостача лікарської і санітарної опіки. Бесідник домагає ся виданя службової інструкції для окружних лікарів, заснованя шпиталів по всіх повітах, та щоби в коєвскім шпиталі були рускі СС. Службениці і щоби правительство і край опікували ся здоровищами в Косові й Бурку і що до догіднійшого залізничного полученя.

Пос. Сандуляк пругадує справу страшної недуги сифілісу.

Бесідник не родимець наших гір, але єму серце кравє ся, коли бачить що гуцульська людність марнїє й нидїє. Давно цвив тут нарід, як рожа, а сильний був, як медвідь, а нині пошесть сточила нарід так, що все скаліченє, все труповатїє. Пошесть тїлє як гангрена, тож треба конче робити лікарські запобіженя. Не можна чекати на те, як у Надвірнянщині стане шпиталь, але треба брати ся за ратунок безпроволочно. Може панам се не спїшно, бо їх сї заразливости не дотикають. (Пос. Стояловский: Чому ві?!), а леж та отруя зла, та філя, той погром йде на мужицтво вже навіть у Снятинщині. Правда, маємо тут шпиталь, але хорих так швидко вілти выпускають, що не можна вірити, щоби они були вилчені, бо бесідник — хоч не лікар — знає, що треба лічити ся на се довгі часи. Панам не в голові, що в горах темнота й біда, що сифілічний гриб точить наш цвіт, нашу молодїж а то запаршивимо весь край, як паршиві Жиди. Панки приїздять на охолодженє до Яремча тай нївечать нам нарід. Забавка є на годину, а біда на сто років. Пан знає лічити ся, а нарід ні; а там одна хата від другої так далеко, що хоч конем їдь, а хороба стає всїм видна хіба аж тогди, як гриб пащєку або ніс розгниває. Бесідник рад був прочитати в звіті, що вже се і те зроблено. А се дуже сумно, що край не бере ся до сего ратунку, хоч за се тут говорять ся. Сам крик нічо не поможе! (Пос. Стояловский:



Скажіть се Старухові! Сьміх). Бесідник вважає потрібним якось відзначувати хорих, аби знати кого мож приймати в хату, а кого ні. Правда, молодіж встигла й соромити ся, але зла не ма що тайти. Слабих треба би вигоювати в хатах, на селах не ждучи на будову шпиталів. Пошесть ся ширить ся через різні причини. Небезпека зарази заходить м и при різних церковних церемоніях. Чому прм. при причащанню обтирає сьвященик хусткою кождому рот, а не ложечку, від котрої може другий легко заразити ся? (Притакуваня лікарів послів). Не зле було би до очищуваня ложочки вжити й карболю, але не знає, чи до сьвятоців можна того давати. (Пос. Стояловский: А чомуж би ні?). За се говорять ви, я того не можу рушати. Велика небезпека зарази заходить також при цілованню замощених хрестів і образів по церквах. Пошесть розносять також волокити, яких наш нарід і погодує й переночує, а відтак дістає в хату таке нещастє. Та банда жєбруча, що тягне ся з міських ярмарків, по селах і містечках, се чиста язва. По містах, де є фізик, повинно стартовою що тижня візитувати жєбраків, аби они не несли пошесть на села. Треба би оглядати також дїтвору по школах, але на се треба би дати інспекцію учителям, бо може обіраати при сїм і в твар. Досять було би, як би лікар в кінцем року оглянув школярів. Але при тім треба числити ся з соромливостю народу, аби відтак ціле село не показувало пальцем на одиниці або родині! Вже й нині Гудцери звели ся ні нащо. Давно з них були кирасиери, драгоми й каноніри, а тепер хіба самі „кордуплики“ (Веселість).

Пос. Старжинський попірав домаганя львівського університету, пос. Цісар жєдав строгаго ізольованя хорих на пошесть, а пос. Стояловский обговорював сумний стан галицьких шпиталів а особливо краківського заведеня для божевільних, і висказував надію, що буде ліше, та осуджував рескрипт, приписуючий ощадність що до мяса й молока для хорих і реконвалесцентів.

Пос Винничук домагає ся, щоби старости поучили фізиків, що їх обовязком оглядати бідних хорих. Тимчасом буває так, що фізик повідомлений про пошесть на селі, приїждять аж в кілька днів по повідомленю та лише каже собі подати їх імена для виказаня перед староством. Було в однім селі таке, що фізик пяного селянина узнав хорим на влямистий тиф (Сьміх) Селянин подужав, як лише прочував ся!

По замкненю загальної розправи реф. Я. Блоньський обговорював справи піднесені п. д-ром Курівцем та пос. Сандуляком.

В розправ над III-ю рубрикою бюджету ухвалєво поправку посла Курівця, щоб підмогу для „Народної Лічниці“ підвишити з 1000 на 2000 К.

Прийнято внесенє віцепр. Р. Ш. Кр. пос. І. Дембовского, щоби визначити 4000 К. на цілі уладженя галицького відділу на весєвітній виставі гігієни в Парижі.

По сїм прийняла палата сю рубрику (доход: 2,377,116 К, а видатки 6,358,905 К).

Що до ранішних резолюцій пос. д-ра Курівця др. Бернадзиковский проти руских Сестер милосердя засадничо нічого не має і кр. виділ вже ршив і їх приймати. Що до коштів ліченя кр. виділ прихильно узгляднює просьби хорих, як они є належно поперти.

На внесенє гр. Пінівського всі резолюції пос. Курівця і других послів відославо до бюджетової комісії.

Пос. д-р. Марс попірав петицію шпитала св. Софії о покритє недоборів в 1909 р. Чр. Куровець відповідав на виводи д-ра Бернаезіковського, котрий мабуть не розумів рускої мови. По шпиталах при зміні сегорічних контрактів мають бути у охід. Галичині приймаєні лише сестри милосердя, що знають руску мову або рускі служебницї; що виділ кр. повинен вказувати своїм стипендистам-лікарям, де мають їхати для всесторонного образованя; що треба виділовити краєвому подбати о фонди від держави на шпиталі для туберкулічних та щоби в шпиталах поводили ся по людски з убогими хорими.

По відосланю до бюджетової комісії резолюції пос. Марса замкнув кр. маршалок засіданє о год. 8 1/2.

66 засіданє з вітїрка, 25-ого сїчня 1910. р. розпочало ся о год. 10 3/4. П. Содомира подав п. гле внесенє о отворенє четвертої клєси при народній школі в Завалові (пов. Підгайці) і виїє інтерпеляцію в справі підвищеня бюджету громадї Голгоче (пов. Підгайці) та надужить віята в Бокові (пов. Підгайці).

Пос. Мерунович мотивував внесенє в справі занедбаня громадских доріг II. кл. радить застановити ся, чи не завести би наново шарварків і взагалі давних престаций в натурі, бо від часу введєня в житє нового дорогового закона 1907. р. повітові тягарі незвичайно зросли а мимо того фонди не вистарчають. Внесенє відославо до комісії дороговой.

П. Бойко мотивував внесенє в справі оплат за обезпеку від випадків рільничих робітників, котрі повинен покривати краєвий фонд. Внесенє відославо до бюджетової комісії.

До громадської комісії відіслано внесенє п. Старжинського в справі розслідув, чи не зачислити би міста Белза до міст, що підлягають законови з 13. марта 1889.

Присутнєно до подрїбної розправи над рубриками IV., V. і V.: добродїйність, просьвіта, историчні памятники.

П. Содомира. Рубрика IV-та на 118,395 К виказує тільки 1,800 К видатків на рускі цілі. На 38 позицій є тільки 3 рускі. Є то найліпша мірка польської справедливости.

Позиції 8 і 9 обнимають видаток 600 К на польські вакаційні кольонї, позиція 9 а) на руску вакац. кольонїю тільки 200 К, хоч руских бідних дїтїй, котрі потребуєть відпочинку є як не більше, то певно не менше чим польских. Для погорільців визначено 10,000 К (поз. 27). Та квота вичерпує ся вже в серпни, коли властиві пожежі ще й не починають ся. В позиції 33 є 500 К на дешєву студентску кухню, утримувану Союзом польских цань. Такої самої рускої інституції „Труд“ не узгляднено цілком, т-к само не узгляднено цілком руского гуманїтарного тов. „Сила“. Бесідник застерєгає собі голос при подрїбній розправі для постановленя відповідних поправок.

П. Кендзьор жалує ся, що громади не можуть дїждати ся запомоги на будову шкіл. Се вийде на шкоду самого фонду, бо що тепер коштувало 20 мільонів, за 20 літ буде коштувати 40. Фреквенція дїтїй особливо в західній Галичинї вибігає поза законну норму 80 дїтїй; бесідник домагає ся помноженя клєс і збільшеня числа учительских сил особливо в повітах: мєлєцкім, тарнівскім, живєцкім, ропчицкім, домбровскім, бяльскім і підгаєцкім.

Посол Думка: Школа служить до польщеня руских дїтїй. Число учителів і шкіл зростає, але число неграмотних також росте! Пів мільона дїтїй не побирає науки, а й ті, що побирають її, виходять зі школи неграмотними, бо в школах польські учителі й учительки більше уважають на те, щоби дитина забула свою рідну руску мову, як на те, щоби чогось научила ся. (Бесідник наводить кілька прикладів з тернопільского повіта). Польські учителі як тільки добре агітують при виборках за польскими кандидатами, то вільно їм потім запивати ся і деморалїзувати дїтїй — ніхто їм за те нічого не зробить, громада може вносити скарги і жалоби і петиції — все те на дармо. Чи така школа приносить хосен народови, чи така школа може в нарід вносити високо гуманні ідеї? Лише зерно кидає та школа між нарід а що сїє ся, те і зберє ся. Ви гадаєте, що руский нарід, то дикий звїр, котрого все на ланцюху треба тримати. А він тут доси навіть не рухав ся, щоби обїгнати ся від множества комах, які єго обїли, він той довготерпеливий і витривалий хлоп перенеє на собі тай витримає і вашу шкоду тільки перестаньте бодай удавати єго добродїїв і по фарисейски сьвітити єму в очи.

Докінченє звіту засіданя поамо завтра.

## Хросимо відговити передплату.

### Новинки

— Календар. В четвер: руско-кат.: Отдан. Бог. св. Отец; римо-кат.: Івана Хризост. — В пятницю: руско-кат.: Павла Тївейск. пр.; римо-кат.: Кароля В.

— Нова читальня „Просьвіти“. Поври пять читалєнь „Просьвіти“ у Львові засновано в останних часах читальні „Просьвіти“ в найблизших місцевостях під Львовом: на Клепарові, на Знесїню, і минулої недїлі на Замарстинові. Почин до заложєня сєї нової остї рускости в спольчєнім Замарстинові дав п. Олекс. Дуль, убогий зарїбник, але щирий і просьвічений патріот. Перші загальні збори отвориа один з членів основателів п. Мих. Помєрко, нарадам провєдєв п. Дуль і Полянський. На зборах явило ся до двох соток народа, переважно із Замарстинова. Членів вписало ся 85. Від головнєго Видїлу „Просьвіти“ промовляв п. Гапак, статисти пояснив п. Ів. Ігнат, промовляли ще п. Л. Цєгельский, о. Т. Лежогубский і вкінця яко відпоручник читалєнь з Клепарова п. Жмур і з жовківского передмістя п. Ів. Ігнат. Головою видїлу вибрано п. Петра Воробєля, а містоголовою п. Олекс. Дуля. Збори закінчено відспіванєм патріотичних пісєнь.

— Комета. Під настроєм часописних донесєнь вчєра вєчером люди завертали голови до гори і шукали на небі комети. Найти єю було легко, бо хоч невеличка, то година єї появи і місце були точно заповіджені. Комета появила ся по заходї сонця на полуднево-західнім овиді на захід під ясно блискучої великої звїзди Венери і посувала ся на північ. У Львові видко єї було від 5. до 6-ої години вєчером, потім шєзла за виднокругом. Невеличка се комета. Ядро єї є величини звїзди 2-го степєня, а від ядра має

розпростєртий хвіст в виді вахляря, який блєстїв сріблєсто-перловим сьвітлом, то яснїше то темнїше. Хвилями вахляр звужував ся, а тоді видавав ся бути довшим. Довгота комети була така як два до три проміри місяця в повнї. Впрочім комета не відбївала ся ярко на небо-зводї і єсли би публїчно не була заповіджена, то мало хто був би звернув на неї увагу. Є се нова комета, доси ще не бачєна, бо дорога єї така, як нїякої „запротоколованої“ доси комети. Тепєр перебігла она докола сонця і минула дня 17. сїчня присонїшну точку у віддалї 830,000 миль від сонця. (Звїсно, що комети перебігають дорогу в параболах, зглядно у видовжєних еліпсах а найострїйший скрут вєде докола сонця). Нова комета віддалює ся тепєр від сонця, а наслідком сєго єї хвіст будє з кождим днем менше видний, хоч знова само ядро комети будє довше оставати на виднокругї. Сю комету добачили перші звїздари в Йоганєсбургї (в полуднєвій Африцї) дня 17. с. м. і назвали „1910а“. Сєй рік взагалї богатий в комети. Крім комети „1910а“ і наближаючої ся до сонця комети Гилєя, можна бачити через далековиди ще три инші комети. В констєляції Одророга видно комету відкриту Паррїнїєм, в констєляції Козорога перебігає комета Вїннецкого, а в Великїм Возї находить ся комета Данїєля. Сих трєх комет однак на щастє не видно голим оком. Від 1883. року, коли то появила ся комета Єнкого (однї оборот 72 літ) і сьвітїла як велика мїтла на небї від верєсня того року до верєня 1884. року і нанесла темним людям богато страху, не було видко голим оком нїякої комети аж до сєго часу. Очевидно, що й тепєр народець будє ворожити вїйну, заразу, голод і всякі нещастя, а ще бїльше страху наєсть ся, коли в маю появїть ся на небї велїчава комета Гилєя. На щастє однак на вїйну не заносїть ся, бо Росїя збанкротована не має за що вїйну вєсти, шкарлатина у Львовї була вже перед появою комети, а голодний тїф по наших селах на жалє вже від давна загнїздєв ся. Бїльшої бїди не будє, хочби появили ся на небї вєї комети в комплєтї і в найбільшїм своїм блєску.

— Ощадности на залїзницях. З Відня доносять, що для поправи державного скарбу має наступити знесенє деяких поспїшних і особових поїздів залїзничих, які не оплачують ся. Сю справу обговорювано недавно на конференції директорів залїзниць.

### Наука, штука і література.

— *Ukrainische Rundschau* ч. 12. за грудєнь 1909. р. вийшло вже і містить отєї статї: Церковне питанє на Буковинї (нап. пос. Єр. Пігуляк). — Становиско росийских лібералів в холмській справі (нап. Дм. Дондов). — Царизм ante portas. — Нова проба вївісекції на білорускїм народї. — Образки з укр. минувшини. — Смерть, новєля Вас. Стефанїка. — Поезїї П. Карманьского в перекладї М. Кїчури. — Далше йдуть менші статї і огляд.

### Пісня про Кука.

То був собі раз доктор Кук,  
що всіх людей здурив,  
вчинив по сьвітї крик і гук,  
що бігуна відкрив.

Ой, Ку-Куку, Куку, Куку,  
що за славу втяв ти штуку!

І на бігунї не був,  
гроші й славу роздобув!

Як се зачув посол Рєвун,  
зірвав ся, як лошак:

„Ова! Який менї брєхун!  
Я брєшу ще не так!“

Ох, Рєвуне, всякий знає,  
хтож тобі і дорівнає?

Сеж і нам велика честь,  
що свїй Кук на Русї єсть!

„І я не був на бігунї,  
бо що нам з бігуна?!“

А прецї вірять ще менї,  
хоть нуць тумана!“

Ох, Рєвуне! Ми то знаєм  
і тебе все величаєм:

без турботи, без наук  
став ти славним, ти наш Кук!

На бігунї і ти не був,  
нічого не відкрив,

а гроші й славу роздобув,  
бо гладко нас дурив.

Ой, Рєвуне, жий нам, жий нам  
і нову брєхню відкрив нам!

Будє добре Русїям  
і всім Кукам Рєвунам!



# З ЖИТЯ.

Нове Зеркало.

Не знаю, хто видає „Нове Зеркало“ і хто є ті нові сатирики: Шершені та Пугачі, але по першій числі мушу рішучо сказати, що у них та в їх рисовника гумору нема, а вже щоб уміли зручно виповісти чи нарисувати те, що їм на думку прийде, то і не кажи! Віршороби з „Нового Зеркала“ не мають поняття про складане віршів, а рисовник дуже маловажить собі своє ремесло, бо штуркою се годі назвати. Наперед кажу, що роблю сі докори не зі злої волі і не маловажу добрих намірів; тільки дивуюся, як з таким малим приготуванням можна приступити хоч би й до нашої публіки. Від заголовка аж до кінця віякої нової видумки, ніякої нової теми; все політика є головним жерелом дотепів, все „їздить ся“, як давно у наших віби сатиричних часописях, по тих, що тих дотепів ніколи не читають, як по Поляках, москвофілах, міністрах і т. п. Тимчасом се вже раз рішучо треба собі сказати, що ми всіх тих чужих людей, з котрих собі дотепуємо, не поправимо; а коли сатира має справді поправляти когось, то вже нехай поправляє нас самих, нашу суспільність, бо та єї читає, або що найменше повинна читати.

Хто переглядає чужі гумористичні часописи, той знає, як там нераз аж до знудження перемелюють ся на різні способи старі видумки про Sonntagsjäger-ів, Jägerlatein, про „приятеля дому“ і т. п., але там хоч рисунки дотепні, часом у них лише і вся сила. Наші „гумористи“ мають свою вічну тему: а то галицьку політику — і у своїх дотепях завжди думають, що впекуть, чи вжалать противника, хоч добре знають, що він сих дотепів не почує, а наш читач навіть не може мати прятім того вдоволення, що своя сатира справді допекла противникови. Та колиб хоч справді жалили наші шершені, а то не шершені — а якісь бурчимухи. Квільський „Шершень“ мав спершу хоч рисовників дотепних, бо писаний гумор був і там звичайно досить смутний, (шкода, що Нечуй-Левіцький величав колись наш народ таким веселим); а в наших шершенів і рисунку нема. До того возьми їм політику — і они уже не знають, про що писати. Лишають ся їм хіба доморослі дотепи про любов.

Один галицький судія оповідав мені, як він судив одного селянина за те, що свою жінку побив Селянин з незвичайним здивованем і обуренем сказав судію: „Як то?! То мені не вільно набити свою жінку?!“ — Уявляю собі тепер доброго рисовника-карикатуриста, котрий мав би нарисувати сего здивованого і обуреного селянина, глибоко перекованого, що він має право бити свою жінку. Весь гумор був би тут передоєім в рисунку, — але який би то мусів бути добрий рисунок! Де в нас таких рисовників узяти? А такий образок був би сатирою з нашого життя, сказав би щось нового, звернув би увагу на якусь недостачу в суспільности, мав би більше загальне значінє. Подібних тем найшов би у нашій суспільности, між інтелігенцією і селянами, богато; наші люди дуже радо повитали би такі карикатури; а колиб і гнівали ся троха, то сей гнів був би лише початком поправи. Такі сатири не були би особисті, не зачіпали би іменно того, або сего чоловіка, а проте мали би свою ціню. При тім, очевидно, можна десь колись і політику рушити — се не заборонене, але й тут треба завяти якесь становище вище, непартійне, і брати на сьміх те, що на сьміх заслугоє (чи в сій партії чи в иншій). Хіба мало в нас карикатурного? А так все лиш та сама полігична „латанина“ на чужу адресу знудить ся хоч кому.

На конець ще одна замітка: Є в нас звичай, що коли прокуратурія сконфіскує щось у газеті, то редакція випускає се місце — і друкує в друге, а на порожнім папері напише тільки: „skonфіскувала прокуратурія“. Воно оправдане часом в газетах, котрим спішно; але як так само робить н. пр. „Нове Зеркало“, то зараз видко, що редакція не мала під рукою матери-

ялу. Читати і так мало що є, а тут ще „прокуратурія сконфіскувала“. Найдотепнійший дотеп був би такий, щоб і прокуратурія не сконфіскувала і він мимо того був добрий. Тодіб і адміністрація мала зиск і читачі.

## Надіслане

(На сю рубрику редакція не відповідає).

ВСІХ ЛІКАРСКИХ НАУК

### Др. Михайло Віктор

поселяє ся з днем 1. лютого с. р. у Львові при ул. Галицькій 21 в домі Вл. Дра Балабана, де буде уділювати лікарської поради, виконувати пльомбованє і вставляванє штучних зубів з золота і кавчуку. Вінда. 118(4-4)

## Телеграми

в дня 26. січня.

**Париж.** Секвана виступила з берегів і заняла прибережні передмістя Парижа. Вода позаливала сутерени, пивниці, а на улицах стоїть заввижки пів метра. Багато каменець завалило ся наслідком підмулення повенію. З околиці схоронило ся до Парижа коло 2.000 осіб. Палата послів ухвалила 2 мільони франків на запомоги для потерпівших від повени.

**Прага.** Відбуваюча ся нині конференція в чесько-німецькій справі ршиєть долю чеського сойму. Видляди на добрий вислід є малі.

**Відень.** З нагоди сотих роковин побіди в Тиролі тирольський маршалок др. Катрайн дістав титул барона.

**Рим.** В Італії шалють страшні вихри, які затопили багато кораблів, поперевертали телеграфи і т. ин. В Палермо почуто вчера рано сильне землетрясенє.

**Париж.** З Мадриту, Більбао й Бордо доносять про великі бурі.

# Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

## Нова сензаційна програма

від 16. до 30. січня 1909.

Щоденно о 8. год. вечер представлєне. В неділі і сьвята 2 представлєня о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятниці High-Life представлєне. Білєти вчаснійше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5.

## Бюро учительське і службове

Марії Немчиновскої, Львів, площа Академічна 3.

Mit einem Griff

erhältst Du aus

## Herders Konversations-Lexikon

zuverlässige Auskunft über alles, was Dir in Natur und Geistesleben begegnet.

Ein Konversationslexikon ist heute in jedem Hause unentbehrlich. Am neuen „Herder“ (8 Bände, K. 120.—) wird von der gesammten Kritik die Vollständigkeit, Klarheit, Sachlichkeit und glänzende Ausstattung gerühmt. Der billige Preis, der zudem in bequemen Teilzahlungen von K. 4.— an monatlich entrichtet werden kann, ermöglicht auch dem Mann mit kleiner Börse die Anschaffung dieses Wissenschatzes.

Durch B. Herder Verlag, Wien I.

Wollzeile 33 zu beziehen.

## Для прикрашехя

комхат і Читалєхь!

### ТАРАС ШЕВЧЕНКО в домовині і МОГИЛА ШЕВЧЕНКА над Дніпром

Картини Сластьона виконані в артист. інституті Ангерера у Відні у величині 24+30 см. можна набути в книгарні Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, Ринок ч. 10; за 80 сотиків без пересилки, за 1 К з пересилкою (franco). Прибуток з ровпродажи жертвував радн. Ол. Барвіньський на пам'ятник Т. Шевченкови в Києві.

Ол. Барвіньський. Історичний огляд засновни Народного Дому у Львові (на основі жерел). — Ціна 80 сотиків.

Ол. Барвіньський, З останних десятиліть XIX віку. — Ціна 40 сот.

W sprawie uniwersytetu lwowskiego list. Edw. Gnięwosza, szefa sekcijnego ministerstwa wyznań i ośw. do Alexandra Barwińskiego — Ціна 10 сот.

Гомєрова Одиссея, переклад Ніщиньського Байди) Ч. I і II. — Ціна 4 К 40 с.

Метаморфози Овідія; переклад Сердежного — Ціна 1 К.

Григорій С. Скворода. — Ціна 30 с.

Кониський, Непимирена. — 40 с.

Куліш, Дон Жуан Байрона. — 40 с.

Антін Головатий, Уманця. — 30 с.

Шевченко, Наймиця, п'єсть. — 60 с.

Княгиня 30 с.

Проф. Ратміров, повість „Мордовця“ — 40 с.

Оржешко, Великий, новєля — 50 с.

Йов, переспів П. Ратая. — 1 К.

Можна дістати через адміністрацію „Руслана“ або в книгарні Н. Товариства ім. Шевченка.

## Важне для Селян!

Від 500 до 1500 К машина до виробу цементового промислу. Одна машина виробляє дві дахівки на раз, денно 500 штук. Цегол 1500 до 3000 штук денно.

На складі:

Дім комісово-тоговельний

І Зубика

18(12-?) Львів, ул. Млиарська ч. 2.

## Товариство взаїмного кредиту

# „Дністер“

у Львові, ул. Руска ч. 20.

Телефон ч. 788.

засноване при Товаристві взаїмних обезпечєнь „Дністер“ в р. 1895 на підставі закона о стоваришенєх в р. 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти уділу.

Цілею Товариства є уділюванє кредиту своїм членам рільникам обезпечєним в „Дністрі“ від більше літ.

Проценти від вкладок 4%, без потрученя податку рентового.

Вкладки приймає і виплачує Каса Дирекції Товариства в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Конто в Щадниці почтовій ч. 35.527.

Конто жирове в банку австро-угор.

Вкладки щадничі К 2.848.890.—

Удїли членські К 262.994.—

Пзички уділені К 3.396.002.—

Канцелярії Товариства отворєні перед полуднем.